

ЛЬВІВЩИНА, ЯК ПЕРСПЕКТИВНИЙ РЕГІОН УКРАЇНИ ДЛЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ ТА РЕКРЕАЦІЇ

ПАНЬКІВ Наталія Євгенівна

кандидат біологічних наук, доцент, доцент кафедри туризму
Національний університет «Львівська політехніка»

<https://orcid.org/0000-0002-9057-9612>

e-mail: pankiv.natalia@gmail.com

ЄЛІСЄЄВА Таїсія Сергіївна

здобувач освіти

Національний університет «Львівська політехніка»

Стаття присвячена дослідженню туристично-рекреаційного потенціалу Львівщини, оцінці впливу сучасних викликів на розвиток туризму в регіоні та розробці рекомендацій для забезпечення сталого розвитку туристичного сектору в умовах кризи. В процесі дослідження встановлено основні проблемні аспекти та перспективи переходу області до напрямку сталого розвитку, здійснено SWOT-аналіз туристично-рекреаційної сфери Львівщини, який підтверджує, що розвиток туризму та диверсифікація економіки є ключовими для подальшого успіху регіону. Визначено основні проблеми, шляхи їх вирішення та перспективи розвитку туристичного потенціалу регіону. Встановлено, що стратегія розвитку туризму повинна бути спрямована на створення нових інноваційних продуктів та покращення інфраструктури. В цілому, розвиток туризму на Львівщині вимагає комплексного підходу та співпраці всіх зацікавлених сторін: органів влади, бізнесу, громадських організацій та міжнародних партнерів для забезпечення сталого та успішного розвитку туризму на Львівщині. Таким чином, Львівська область має всі передумови стати одним із найпривабливіших туристичних напрямків не лише в Україні, але й у всій Центрально-Східній Європі.

Ключові слова: туристично-рекреаційні ресурси, Львівщина, сталий розвиток, туризм, рекреація, інфраструктура.

LVIV REGION AS A PROMISING REGION OF UKRAINE FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF TOURISM AND RECREATION

PANKIV Natalia, ELISEYEVA Taisiya

Lviv Polytechnic National University

The article is devoted to researching the tourism and recreation potential of Lviv Oblast, assessing the impact of modern challenges on the development of tourism in the region, and developing recommendations to ensure the sustainable development of the tourism sector in crisis conditions. In the process of research, the main problematic aspects and prospects of the transition of the region to the direction of sustainable development were established, and a SWOT analysis of the tourism and recreation sphere of the Lviv Region was carried out, which confirms that the development of tourism and diversification of the economy is key to the further success of the region. The main problems, ways to solve them, and prospects for the development of the region's tourism potential have been identified. It was established that the tourism development strategy should be aimed at creating new innovative products and improving infrastructure. In general, the development of tourism in the Lviv region requires a comprehensive approach and cooperation of all interested parties: authorities, businesses, public organizations, and international partners to ensure the sustainable and successful development of tourism in the Lviv region. Thus, the Lviv region has all the prerequisites to become one of the most attractive tourist destinations not only in Ukraine but also in the whole of Central and Eastern Europe.

Keywords: tourist and recreational resources, Lviv region, sustainable development, tourism, recreation, infrastructure.

ПАНЬКІВ, Н., & ЄЛІСЄЄВА, Т. (2024). ЛЬВІВЩИНА, ЯК ПЕРСПЕКТИВНИЙ РЕГІОН УКРАЇНИ ДЛЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ ТА РЕКРЕАЦІЇ. *Development Service Industry Management*, (2), 83–95. [https://doi.org/10.31891/dsim-2024-6\(13\)](https://doi.org/10.31891/dsim-2024-6(13))

PANKIV, N., & ELISEYEVA, T. (2024). LVIV REGION AS A PROMISING REGION OF UKRAINE FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF TOURISM AND RECREATION. *Development Service Industry Management*, (2), 83–95. [https://doi.org/10.31891/dsim-2024-6\(13\)](https://doi.org/10.31891/dsim-2024-6(13))

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Львівська область, з її багатим природним та культурним потенціалом, має значні можливості для розвитку сталого туризму та рекреації. В умовах сучасних викликів, зокрема російсько-української війни, важливість сталого розвитку набуває нових аспектів, адже забезпечення стійкості туристичного сектору стає ключовим для економічного відновлення та соціальної стабільності регіону. Це дослідження спрямоване на вивчення можливостей та стратегій, які дозволять Львівщині ефективно використовувати свої ресурси для сталого розвитку туризму в умовах кризи. Отже, тема дослідження є актуальною.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Постановка завдання. Об'єктом дослідження є туристично-рекреаційний потенціал Львівської області. Предметом дослідження сучасний стан та тенденції сталого розвитку туризму та рекреації в умовах війни в Львівській області. Метою роботи є аналіз туристично-рекреаційного потенціалу Львівщини, оцінка впливу сучасних викликів на розвиток туризму в регіоні та розробка рекомендацій для забезпечення сталого розвитку туристичного сектору в умовах кризи.

Виходячи з мети, було визначено наступні завдання: проаналізувати туристично-рекреаційний потенціал Львівської області; визначити перспективи впровадження концепції сталого розвитку в контексті сучасних викликів; здійснити SWOT-аналіз туристично-рекреаційної сфери Львівщини; визначити основні проблем та окреслити шляхи їх вирішення для сталого розвитку туризму та рекреації в області.

Методи дослідження – методологічною основою роботи є загально-наукові та спеціальні методи, зокрема, теоретичного аналізу інформаційних джерел; аналізу статистичних даних; емпірично-теоретичний метод моделювання; метод порівняльного аналізу та описовий метод.

1. ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНІ РЕСУРСИ ЛЬВІВЩИНИ ТА ТЕНДЕНЦІЇ ЇХ ВИКОРИСТАННЯ ДЛЯ СТАЛОГО ТУРИЗМУ

1.1. Аналіз туристично-рекреаційного потенціалу Львівщини

Туристично-рекреаційні ресурси – це природні речовини та об'єкти, антропогенні явища та об'єкти, які мають сприятливі характеристики, визначні пам'ятки та характеристики, мають споживчу цінність і можуть служити матеріальною основою для організації лікування, оздоровлення, відпочинку, туризму та розвитку людини в певний час і за допомогою наявних технологій і матеріальних можливостей. У результаті їх типізації можна визначити основні характеристики та структуру туристично-рекреаційних ресурсів.

Львівська область є одним з провідних регіонів України за кількістю рекреаційних ресурсів. Природні рекреаційні ресурси Львівської області представлені лікувальними водами, грязями, озокеритом, кліматичними, водними та лісовими ресурсами. Частка природно-рекреаційного потенціалу Львівської області у загальному природно-ресурсному потенціалі України становить 5,377%. Серед Карпатських областей область посідає друге місце за загальним природно-рекреаційним потенціалом після Закарпатської (7,036%).⁹ У структурі рекреаційних ресурсів області 70% становлять рекреаційно-туристичні ресурси та 30% - ресурси санаторно-курортного лікування. Природні рекреаційні ресурси становлять 14,3% природно-ресурсного потенціалу Львівської області, що значно більше, ніж в Україні (9,5%) [9].

Перше місце за рекреаційним потенціалом у Львівській області займають лікувальні мінеральні джерела. У Львівській області відомо сім з восьми типів мінеральних джерел, які використовуються в бальнеології, і вони поширені в чотирьох районах.

Ареал поширення неспецифічних мінеральних джерел типу “Нафтуса” включає Трускавецьке (добовий дебіт родовища 47,2 м³/добу), Східницьке (64,6 м³/добу), Верхньосиньовиднівське родовища та близько 40 інших родовищ типу “Нафтуса”, із загальним об'ємом підтверджених та прогнозних мінеральних джерел у понад 5000 м³/добу. У регіоні також виявлені вуглекислі мінеральні джерела (села Климець та Боберка).

Загальні запаси лікувального торфу у Львівській області, представлені Немирівським, Велико-Любінським, Моршинським та Щкло родовищами, становлять 462 000 м³ і є достатніми для задоволення поточних та майбутніх потреб санаторно-курортних закладів. Найбільше родовище озокериту в Україні, Бориславське, розташоване у Львівській області. Озокерит також знаходять у селі Стара Сіль.

Окрім геологічних ресурсів, Львівська область також має природні рекреаційні ресурси (ландшафтні, лісові, водні тощо). Лісові ресурси, найбільш придатні для розвитку рекреації та туризму, є першою групою лісів, які займають 271,1 000 га в регіоні, в тому числі 137,7 000 га зелених лісів, 11,1 000 га курортних лісів, 6 000 га лісів спеціального призначення, 2,1 000 га захисних лісів та інші.

Важливе рекреаційне туристичне значення у Львівській області мають заповідні території, хоч їх основне призначення – збереження типових для даної зони об'єктів, а також збереження та відновлення цінних та унікальних природних комплексів чи їх важливих складових елементів.

На Львівщині налічується 347 об'єктів природно-заповідного фонду (ПЗФ). З них:

- 25 об'єктів мають загальнодержавне значення та площу понад 64,563 тис. га.
- 322 об'єкти мають місцеве значення та площу понад 83,9 тис. га. Це становить майже 6,8% території області.

Протягом 2022 року кількість територій природно-заповідного фонду зросла на 91 одиницю. Ці території займають близько 54961 га, що становить 6,91% від загальної площі держави [10]. У 2022 році площа природоохоронних територій становила 136 797,049 га, а у 2023 вже 181 390,435 га.

Львівщина – це туристичний регіон з багатою природою, великим історичним і культурним спадком. Наразі в області нараховується 5 національних парків та один природний заповідник. У листопаді 2020 року в Старосамбірському районі створили національний парк “Королівські Бескиди”. Він став наймолодшим парком в Україні. Загалом до природно-заповідного фонду області належать 349 об'єктів, загальною площею

158,1 тис. га, що складає 7,2 % від площі території області. Низка об'єктів природно-заповідного фонду є природоохоронними установами зі спеціальними адміністраціями, а саме: природний заповідник "Розточчя", національний природний парк "Сколівські Бескиди", Яворівський національний природний парк, національний природний парк "Півічне Поділля", Національний природний парк "Бойківщина", Національний природний парк "Королівські Бескиди", а також ботанічний сад Львівського національного університету ім. І.Франка, ботанічний сад Національного лісотехнічного університету України, регіональні ландшафтні парки "Знесіння", "Равське Розточчя", "Верхньодністровські Бескиди", "Надсянський" та "Стільське Горбогір'я". Найбільшу площу в структурі природно-заповідного фонду області займають національні природні парки - Сколівські Бескиди, Яворівський, Північне Поділля, Бойківщина та Королівські Бескиди – загальна площа 58,3 тис. га, або 39 % загальної площі територій та об'єктів ПЗФ, регіональні ландшафтні парки – 47379,0 га (35,74 % площі ПЗФ) та заказники – 30429,3 га (22,95 % площі ПЗФ).

У національних природних парках (НПП) України активно розвивається екологічний туризм, який ґрунтується на наступних концептуальних положеннях: мінімізація негативного впливу туристів на природне середовище та його компоненти; гармонійне поєднання людини, природного середовища та рекреаційної інфраструктури; відвідування рекреаційних природно-заповідних територій та об'єктів; науково-пізнавальне освоєння природного (біотичного, ландшафтного, пейзажного) різноманіття і гуманістичного потенціалу рекреаційних територій; соціальна сумісність (злагода) з місцевою мораллю, звичаями і традиціями місцевого населення, територіальними громадами та органами місцевого самоврядування; економічні вигоди і переваги в регіональному розвитку природних територій; гарантія довготривалого збереження природних та культурних ресурсів рекреаційних територій [14].

Розвиток екотуризму в межах парків і поблизу них дає людям можливість заробляти гроші і це особливо важливо для громад у горах, де є найвищий рівень безробіття в районі. Рекреаційний потенціал парків дозволяє розглядати екотуризм як перспективний напрям економіки, оскільки розвиток рекреаційно-туристичної діяльності залучається місцевим населенням, яке має уявлення про історію, культуру та природну самобутність регіону.

Гірські райони Львівщини, які підходять для гірськолижного спорту, включають місто Славське, села Тисовець, Розлуч, Плав'є та місто Турка. Загалом в області є 34 гірськолижні траси, 7 крісельних витягів і 19 бугельних витягів [5].

Для водного відпочинку, оздоровлення та туризму найбільш придатні річки: Дністер, Стрий, Свіча та Західний Буг, а також кілька штучних водосховищ в околицях Львівського та Яворівського районів.

Таким чином, природний рекреаційний потенціал регіону є дуже великим, але він не використовується ефективно. Зокрема, лише 50% води використовується в Трускавці і 2-10% в інших курортах. Лікувальні мінеральні води з інших родовищ у кращому випадку використовуються для розливу (Солуки, Олеська, Надбужанська та ін.).

Альтернативні види туризму - екстремальний, конгресовий, елітний та зелений - набувають все більшої популярності. Найпопулярнішим видом туризму у Львівській області є зелений туризм, який розвивається у традиційних туристичних дестинаціях, таких як Карпати, Передкарпаття та Розточчя. У Львівській області діє Львівський осередок Федерації сприяння розвитку сільського зеленого туризму. За його даними, у Львівській області налічується понад 200 агроосель.

У Львівській області є сприятливі соціально-економічні умови для розвитку агротуризму, заснованого на сільських дворах і фермерських господарствах. В області працює багато громадських об'єднань, власників агроосель, які сприяють розвитку сільського туризму, наприклад, Громадська організація "Асоціація Курорт Сколівський", Львівський обласний Центр сприяння розвитку сільського зеленого туризму, Спілка сприяння розвитку сільського зеленого туризму в Україні, Асоціація гірських провідників "Ровінь" та ін.). Аналіз рекреаційної інфраструктури дає підстави для високої оцінки перспективності та економічної доцільності розвитку сільського туризму та перетворення Львівщини в туристично-оздоровчий регіон загальноєвропейського значення.

Підписано меморандум між Управлінням туризму та курортів Львівської ОДА та Спілкою Сприяння розвитку Сільського Зеленого Туризму щодо співпраці та співпраці щодо розробки варіантів відпочинку на селі. На додаток до цього, у регіоні створено два кластери: агротуристичний кластер "ГорбоГори" у Пустомитівському районі та етнографічно-екологічний кластер "Бойківські Газди" у Сколівському районі, який об'єднує 43 особи. Встановлено, що в Львівській області є місця, де можна розвивати сільський зелений туризм (агротуризм):

1) На території Сколівщини є багато місць, які мають потенціал для розвитку сільського туризму, таких як місто Сколе, села Синьовидне, Гребенів, Коростів і Орявчик. Задля досягнення цього цілей Центр організував інформаційний тур під назвою "Зимове село запрошує". На території сільського зеленого туризму є понад сто агроосель. На даний момент в регіоні є близько 7000 ліжкомістких місць. Взагалі, Сколівщина є чудовим куточком Бойківського краю, який приваблює туристів своєю історією, культурою та традиціями. Розвиток сільського зеленого туризму є важливим.

2) Турківський район має села Розлуч, Явора, Завадівка, Вовче, Лімна, Гусне, Кривка, Ластівка та село Бориня як пілотні території для розвитку сільського туризму. В 2009 році було організовано лісопаркові

зони, заказники, місця відпочинку біля витоків річок, потічків, вершин, джерел мінеральних вод, пам'ятних місць і створено мережу туристичних вказівників, щитів туристичних маршрутів і спеціально обладнаних місць відпочинку.

3) У Жовківському осередку є 40 сільських садиб. Села, такі як Крехів і Жовква, дуже популярні в цьому районі. Відпочинок у цьому районі включає сільські господарства та зелений туризм, а також заповідну горбисту місцевість, Розточчя, цікаві архітектурні пам'ятки, культові місця, скелі та гроти.

4) Дрогобицький (гірські села району) є чудовим місцем для зеленого туризму. У цьому районі розвиваються кінні розваги, маршрути по лісі, піші прогулянки, відпочинок біля вогнища та продукти національної кухні, такі як сир, бринза, будз тощо.

5) Наявні матеріально-технічні ресурси заповідника “Розточчя” і Національного природного парку “Яворівський” дозволяють використовувати фітотерапевтичні методи лікування та оздоровлення населення в сільській місцевості. Створення центрів зеленого сільського туризму в районі було спричинено багатством мінеральних вод з лікувальними властивостями “Нафтуся”, Миргородська (Анна), а також природних пелюдів.

Важливе значення для розвитку туризму в області мають численні історико-культурні рекреаційні ресурси. Область є найбільшою в Україні за кількістю, різноманітністю та ступенем збереженості архітектурно-містобудівної спадщини, представленої всіма типами будівель широкого діапазону епох, від монархії до середини 20 століття.

До Списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО внесено 5 об'єктів регіону: Ансамбль історичного центру Львова та чотири дерев'яні церкви - церква Святого Юра в Дрогобичі (XVI-XVII ст.), церква Пресвятої Трійці в Жовкві (1720 р.), Собор Пресвятої Богородиці в Маткові (1838 р.) і церква Зіслання Святого Духа в Потеличі (1502 р.) [5].

Львівщина є однією з областей України, яка має найбільшу кількість замків - 10 замків XIV-XVII століть: Бродівський, Добромилський, Жовківський, Золочівський, Львівський, Олеський, Підгорецький, Поморянський, Свірзький, Старосільський.

Значну історичну та туристичну цінність мають 10 історико-культурних заповідників:

1. Державний музей-заповідник “Жовківський замок”
2. Державний історико-культурний заповідник “Тустань”
3. Державний історико-культурний заповідник у Белзі
4. Державний історико-культурний заповідник “Нагуєвичі”
5. Історико-культурний заповідник “Личаківський цвинтар”
6. Державний музей-заповідник “Олеський замок”
7. Державний музей-заповідник “Золочівський замок”
8. Історико-культурний заповідник “Давній Пліснеськ”
9. Історико-культурний заповідник “Стільське городище”
10. Історико-культурний заповідник “Древній Звенигород”

На Львівщині є 886 археологічних пам'яток, з них 14 національного значення. Пам'ятки археології розташовані по всьому регіону. Археологічні артефакти здебільшого розташовані в містах Сокальського, Жовківського та Яворівського районів.

Археологічні пам'ятки знаходяться в Старосамбірському, Кам'янка-Бузького, Золочівському, Радехівському, Перемишлянському та Бродівському районах. Об'єкт включає багато поселень лендельської та комарівської культур, а також пам'ятки кам'яного віку, такі як мезолітичні стоянки, висоцькі поселення, черняхівські та давньоруські городища.

Подієво-інформаційні ресурси. Протягом року у Львові відбувається багато міських свят, таких як Великдень у Львові, Свято Батяра, фестиваль мистецтв “Літо на Ринку”, фольклорний фестиваль “Етновир”, Свято кави “На каву до Львова”, Свято Шоколаду, Львівський міський фестиваль пива, Свято сиру і вина та Свято Пампуха. За останні роки Львівщина поступово стає відомою як місце фестивалів. Етнофестивалі “Підкамінь”, “Белзька земля”, “Буг”, “Звенигород”, “Верхобуж” трьох культур; джазові фестивалі “Джаз без...” та “Флюгери Львова”; фестиваль мистецтв “Фортмісія”; театральний фестиваль “Золотий лев”; фестиваль класичної музики “Віртуози”; фестиваль симфонічної музики “Контрасти”; фестиваль кавалів “Замкові брами”; фестиваль фольклорного хорового мистецтва та фестивалі пива — все це активно розвивається.

Науково-пізнавальні ресурси. У Львові є понад 40 музеїв. Серед них: Львівський історичний музей, який є другим за розмірами в Україні; Національний музей, який має одну з найважливіших колекцій українського мистецтва, засновану митрополитом Шептицьким; Львівська галерея мистецтв, яка є однією з найбагатших в Україні, очолювана відомим мистецтвознавцем Борисом Возницьким; Етнографічний музей, який є єдиним у своєму роді в Україні; і Національний меморіальний музей: “Тюрма на Лонцького”. Улюбленими туристами є такі місця, як Аптека-музей, Палац Потоцьких, Арсенал, Шевченківський гай та інші. У Львові також є багато музеїв різних галузей, наприклад, музеї пива, пошти, друкарства, скла, релігії та інші. Багато меморіальних будинків-музеїв також присвячені видатним мешканцям міста. Природознавчий музей з однією з найбагатших експозицій у Східній Європі.

У Львові працюють 8 професійних театрів: Львівський національний академічний театр опери та балету імені Соломії Крушельницької, Національний академічний український драматичний театр імені Марії Заньковецької, Львівський академічний театр імені Леся Курбаса, Львівський академічний духовний театр “Воскресіння”, Театр-студія естрадних мініатюр “І люди, і ляльки”, Перший український театр для дітей та юнацтва, Львівський академічний обласний театр ляльок, 6 театрів-студій та цирк. Щорічно в місті відбуваються два значні театральні фестивалі: найбільший театральний фестиваль країни, “Золотий лев”, і найбільший міжнародний фестиваль експериментального театру в Україні, “Драбина” [9].

Матеріально-технічна база рекреації - це 81 санаторій та пансіонат, де надається лікування (63,7% від загальної кількості лікувально-оздоровчих закладів області).

У області існує розгалужена мережа рекреаційних закладів, включаючи 133 санаторно-курортних заклади, 82 готелі та близько 500 приватних садиб, які пропонують сільський туризм. Крім курортів, найвідоміші родовища мінеральних вод знаходяться в смт Олеську, с. Балучині, смт Новому Милятині та с. Солуки.

Кількість колективних закладів розміщення становить 130, з них 106 готелів та подібних закладів розміщення та 24 інших закладів розміщення. Кількість місць у колективних закладах розміщення складає 13 188, а загальна кількість осіб, які перебували у цих закладах, становить 533 878, з них 118 204 іноземці. Кількість готелів та подібних закладів розміщення складає 106, з 5677 номерами. На Львівщині є понад 500 садиб для розміщення, а кількість туристично-інформаційних центрів – 8 [5].

Львівська область приваблює відвідувачів з понад 100 країн світу. До прикладу, у 2020 році міжнародний аеропорт “Львів” імені Д. Галицького прийняв 84 тис. іноземних туристів, згідно з даними Державної прикордонної служби. Найбільше туристів приїхали з Польщі, Туреччини, Німеччини, Сполучених Штатів, Великобританії, Румунії, Литви, Італії та Ізраїлю.

Львівщина є стратегічно важливим культурним, політичним та економічним регіоном України, який також є найбільшим туристично-відпочивальним та курортним регіоном на заході країни. Природні ресурси, історично-культурна спадщина та вигідне географічне розташування у центрі Європи, спільно з багаторічним досвідом у сфері туризму та відпочинку, створюють сприятливі умови для пріоритетного розвитку туристичної індустрії, санаторно-курортного лікування, оздоровлення та відпочинку для вітчизняних та іноземних туристів [11].

Львів став першим містом в Україні, яке створило добровільний Локальний Огляд про досягнення Цілей сталого розвитку. Крім того, він є одним із 33 міст у всьому світі, які оголосили про свій внесок у виконання цих цілей. Результати огляду містять результати аналізу тенденцій розвитку Львівської громади до початку повномасштабного вторгнення росії та після за 17 цілями, які охоплюють усі сфери життя, такі як здоров'я, освіта, екологія, економічний розвиток тощо. Важливим є те, що Огляд не тільки підсумовує досягнення на місцевому рівні для досягнення цілей, але й пропонує перспективи розвитку Львова в період війни та після перемоги. Наприклад, місто має кращі показники, ніж середня по Україні, щодо зменшення дитячої смертності, захворюваності на туберкульоз і ВІЛ, а також смертності від цереброваскулярних хвороб завдяки постійній підтримці галузі охорони здоров'я. Це свідчить про позитивні тенденції, які спостерігаються на шляху до досягнення Цілі 3 — Міцного здоров'я та благополуччя.

Львів прагне до стійкого розвитку, який покращує життя всіх. Спільна робота Інституту міста з департаментами та управліннями ЛМР та іншими зацікавленими установами призвела до створення огляду. Добровільний огляд дає місту Львів можливість і надалі комплексно оцінювати тенденції сталого розвитку та систематично відстежувати свій прогрес у досягненні своїх цілей сталого розвитку. Це дозволить місцевим органам влади, підприємствам і громадським організаціям краще зрозуміти сильні та слабкі сторони розвитку міста та визначити пріоритетні напрями роботи.

Для місцевої політики сталий розвиток Львова має першочергове значення. Досягнення цілей залежить від тісної співпраці місцевої та національної влади, бізнесу, громадських організацій, благодійних фондів, активних жителів та міжнародних організацій [4].

Туризм у більшості регіонів нашої країни стагнує, і питання сталого розвитку просто не стоїть, оскільки воєнний стан не дозволяє досягти бажаної сталості будь-якою стратегією. У більшості випадків туристичні підприємства стикаються з проблемою “виживання” та пошуку нових, адаптованих способів надання туристичних послуг. Однак, незважаючи на це, Львівська область має найкращі перспективи щодо виходу з цієї ситуації. Можливість відкриття авіарейсів у 2024 році дає нові шанси для туризму подолати кризу та перейти від виживання до сталості.

Незважаючи на воєнний стан, підтримка сталого розвитку туризму у Львівській області – це процес, на який впливають інші обставини. Сучасна система, яка зберігає історичну спадщину та архітектуру, є головним атракціоном для туристів. В умовах воєнного стану цей процес є надзвичайно складним і потребує значних зусиль і ресурсів. Проблеми не обмежуються відновленням і збереженням історичних будівель і пам'яток, але й збереженням їх фізичного захисту від ворожих атак, а також самого історичного контексту. Об'єкт Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО “Львів — Ансамбль історичного центру” є одним із найбільш значних впливів росії на історичну спадщину Львівської області. В цілому, внаслідок повномасштабної війни у Львівській області було пошкоджено понад 30 пам'яток культурної спадщини лише за один рік.

Охорона навколишнього середовища та забезпечення екологічної безпеки є ключовими елементами стратегії сталого розвитку туризму у Львівській області. У визначенні стратегії сталого розвитку туристичної галузі у Львівській області екологічний фактор має вирішальне значення. Ця частина вкрай широкого формату та охоплює широкий спектр діяльності. Ідея полягає в тому, щоб сталий розвиток туризму дозволив задовольнити екологічні обмеження та потреби. Розвиток і популяризація маршрутів екотуризму відіграє найважливішу роль у цьому. До початку повномасштабної війни Львівська область ініціювала проєкт розвитку та популяризації екотуризму. Це стосується охорони заповідників і регіональних парків, таких як біосферний заповідник “Розточчя”, який є частиною програми ЮНЕСКО “Людина та біосфера”. Збереження біорізноманіття та розвиток екологічно чистих туристичних індустрій є важливими цілями управління цими територіями.

Розвиток екотуризму у Львівській області залежить від залучення місцевої спільноти. Існують ініціативи, спрямовані на заохочення місцевого підприємництва в сфері екологічно чистих туристичних послуг, такі як невеликі сімейні будиночки, місцеві гіді та місцеві крамниці. Не тільки це сприяє розвитку місцевої економіки, але й сприяє збереженню місцевих традиційних ремесел і звичаїв. Розвиток стійкої туристичної інфраструктури також має вирішальне значення. Це включає покращення умов проживання з низьким рівнем впливу, створення екологічних стежок і впровадження програм управління та переробки відходів у туристичних районах. Таким чином, сталий розвиток туризму у Львівській області залежить від розвитку та популяризації екотуризму. Можна стверджувати, що на створення стратегій розвитку туризму має прямий вплив високий рівень екологічної безпеки у Львівській області.

Загалом, Львівська область є одним з найпопулярніших туристичних регіонів України. Туризм тут швидко розвивається і стає все важливішим для місцевої економіки. З метою ефективного підвищення потенційної привабливості туризму та рекреації слід розвивати практичний характер міжінституційної співпраці з її конкретними напрямками. Основним інтересом держави є забезпечення розвитку національної економіки, що підвищує добробут і соціально-економічну безпеку населення.

Для підприємств: покращення якісних характеристик туристичного продукту та задоволення потреб споживачів за рахунок інноваційних технологій на внутрішньому ринку, зокрема, шляхом впровадження внутрішніх ресурсів замість імпортних операцій; більш ефективне використання інтелектуального та трудового потенціалу сфери туризму та її персоналу за рахунок впровадження сучасних методів управління;

Освіта: підвищення якості навчальних послуг через залучення фахівців-практиків; можливості цільового навчання з подальшим працевлаштуванням випускників; стажування для уникнення демографічних втрат, особливо з боку мігрантів, які бажають навчатися за кордоном (що становить реальний ризик для подальшого працевлаштування на місцях);

Наука: відповідні, необхідні та високоприкладні дослідження, включаючи контрактні питання з компаніями та державними органами. Підвищення довіри до наукового мислення в суспільстві шляхом пошуку шляхів обґрунтування причин і протидії негативним наслідкам різних явищ і процесів в економіці; споживачів, розвитку, можливостей для продуктивної туристичної діяльності в країні (на місцевому рівні), належного матеріального добробуту (за рахунок результатів туристичної діяльності) тощо.

У зв'язку з цим, урахуовуючи туристичний та рекреаційний потенціал Львівщини, необхідно впровадити системний підхід до розвитку туристичної галузі області. Це передбачає розроблення та впровадження комплексу заходів, спрямованих на сталий розвиток туризму в регіоні.

Серед них - створення якісного туристично-рекреаційного продукту, формування конкурентоспроможної індустрії туристичних та рекреаційних послуг на внутрішньому та світовому ринках. Це можливо завдяки ефективному використанню туристичного потенціалу, комплексному розвитку території, задоволенню соціально-економічних потреб і збереженню екологічної рівноваги в регіоні.

Розвиток туристичної галузі у Львівській області потребує підтримки для узгодженого розвитку всієї туристичної індустрії України. Позитивні результати можна досягти шляхом інтенсивної розбудови туристичної інфраструктури, співпраці державного та приватного секторів у популяризації туристичного потенціалу регіону, розвитку внутрішнього туристичного продукту та ефективній реалізації державної та регіональної політики у галузі туризму [12].

Туризм у Львівській області залишається важливим сектором економіки, який потребує особливої уваги. Навіть у складні часи воєнного стану, збереження історичної спадщини залишається головним атракціоном для туристів, але також стає предметом занепокоєння через загрозу військових дій. Львівська область має значні втрати через знищення пам'яток культурної спадщини під час воєнного конфлікту.

У цілому, стале відновлення туризму та інших галузей економіки Львівської області потребує комплексної стратегії, яка враховує сучасні реалії та виклики, з якими стикається регіон у період воєнного стану. До прикладу, Туристично-інформаційні центри Львівщини запрошують Захисників та Захисниць на безкоштовні екскурсії: ТЩ м. Дрогобича пропонує відвідати екскурсії: “Таємниці Дрогобицької ратуші”, “Зі смаком цинамону і війни. Дрогобич Бруно Шульца”, “Франко і про Франка “Франкошпацер”, “Вуличний музей”, “Осіnnими стежками Бруно Шульца”, “Підняття на вежу ратуші”, “Сврейська спадщина”.

Трускавецький інформаційно-курортний центр запрошує на вуличну екскурсію “Легенди давнього курорту”.

Бориславський туристично-інформаційний центр пропонує екскурсії: “Історичним Бориславом”, “По аптеці-музею Йогана Зега”, “На гору Цюхів Діл”.

Туристично-інформаційний центр міста Самбора запрошує на пішохідну екскурсію “Історичні перлини Самбора”, оглядову екскурсію “З вежі Самбірської ратуші”, екскурсію-квест “Пізнаємо таємниці Самбора”.

Туристично-інформаційний центр у Стрию пропонує відвідати екскурсію “Стрий – місто героїв”.

Туристично-інформаційний центр у Жовкві запрошує на пішохідну екскурсію містом Жовква. У програмі передбачений підйом на ратушу.

Центр туристичної інформації у Львові організував для Захисників та Захисниць проєкт “Місто лікує”, який запрошує воїнів, що перебувають на реабілітації на екскурсійні мандрівки Львовом.

- 3D тури – Надає можливість віртуально подорожувати по Львівщині, особливо для тих, в кого обмежені можливості.

- Сходження на гірські вершини Львівщини - Управління туризму та курортів ЛОДА разом із Veterans go запрошують Захисників та Захисниць на гірські мандрівки Львівщиною. Особливістю цих походів є можливість піднятися на вершини для людей, які через поранення не можуть самостійно рухатися, за допомогою крісла “джулетка” та волонтерів. Ці походи проводяться в рамках Концепції підтримки Захисників та Захисниць України, розробленої у Львівській ОВА.

- Мобільний додаток Lviv Region&Go - Управління туризму та курортів облдержадміністрації створило мобільний додаток “LvivRegion&GO”. Мета додатку полягає в тому, щоб залучити більшу кількість гостей і зробити Львівську область більш доступною для подорожей. Для туристів, які самостійно подорожують Львівщиною, додаток “LvivRegion&GO” містить корисну інформацію, включаючи основні туристичні об’єкти, маршрути та туристичну інфраструктуру Львівської області. Крім того, користувач може не тільки прочитати інформацію про туристичний об’єкт чи маршрут, але й побачити його місцезнаходження на карті за допомогою галереї фотографій [7].

В області швидкими темпами розвиваються активні види туризму. На даний час, реєстр шляхів активного туризму на території Львівської області на даний час налічує 85 різноманітних туристичних шляхів [7] у всіх громадах області (в Україні почав діяти новий територіальний устрій, згідно з яким в країні утворились 136 районів та 1469 громад по усіх областях. 2 липня 2021 року, у Львівській облдержадміністрації під час брифінгу презентували Атлас Львівської області з новоутвореним устроєм. Отже, у Львівській області в результаті реформи було створено 73 територіальні громади, які входять до складу семи районів: Львівського, Дрогобицького, Золочівського, Самбірського, Стрийського, Червоноградського та Яворівського [6].

Планується ознакування нового туристичного маршруту на Львівщині, який розпочнеться в Сянках і закінчиться на горі Пікуй. Довжина маршруту становить 42 км, і він розрахований на два дні подорожі пішки. Новий маршрут буде стартувати на Ужоцькому перевалі, що знаходиться на кордоні Галичини і Закарпаття. Він пролягатиме через Верховинський Вододільний хребет і може бути пройдений протягом двох днів. На маршруті планується облаштування фотозон, місць для відпочинку та оглядового майданчика. За словами керівника обласного управління туризму Тараса Лозинського, планується ознакування пішохідного туристичного шляху “Руська путь” до середини літа. “Виготовляються інформаційні знаки, стенди інформаційні, розробляються топографічні карти і це все виставляється по маршруту. І також додаються певні елементи атракційності, історичні факти, які несе власне Верховинський Вододільний хребет, про “Руську путь”, тобто що це колись з’єднувало Закарпатську і Львівську області, і взагалі про “Руську путь” згадано, що вона тягнеться ще з часів неоліту”, — розповідає Тарас Лозинський. Також на маршруті розташований прихисток “Під Пікуєм”. Його планують відновити за гроші міжнародної технічної допомоги [3].

2. СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ ФОРМУВАННЯ КОНЦЕПЦІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ У ЛЬВІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

2.1. SWOT-аналіз туристично-рекреаційної сфери Львівщини

SWOT-аналіз є необхідним інструментом для стратегічного управління, який дозволяє ретельно вивчити внутрішні та зовнішні фактори, що впливають на розвиток туристичної галузі. Аналіз сильних і слабких сторін, можливостей і загроз дозволить ретельно проаналізувати те, що вже є розпорядженні, і визначити шляхи для подальшого розвитку та вдосконалення.

Для проведення SWOT-аналізу соціально-економічного становища Львівської області було розглянуто тенденції розвитку, проблемні елементи функціонування економіки, інфраструктури та соціальної сфери, зміни в геополітичному становищі області та потенційні виклики та впливи ззовні. SWOT-аналіз базується на результатах розділів описово-аналітичної частини стратегії та пропозиціях, наданих за результатами тематичних робочих підгруп з розробки Стратегії розвитку Львівської області на період 2021–2027 років [13].

SWOT-аналіз Львівської області [13]

Сильні сторони	Слабкі сторони
<ol style="list-style-type: none"> 1. Вигідне економіко-географічне розташування на кордоні з ЄС, наявність прикордонних пунктів пропуску. 2. Значні поклади важливих для економіки корисних копалин (вугілля, природний газ, нафта, калійні солі, сировина для промисловості будівельних матеріалів тощо). 3. Розвинена дорожно-транспортна мережа, транзитна та логістична інфраструктура (у т.ч. 3 міжнародних транспортних коридори, 5 автодоріг міжнародного значення, міжнародний аеропорт «Львів» імені Данила Галицького, залізничний вокзал, логістичні центри, транскордонні нафто-, газо-, продуктопроводи та лінії електропередач). 4. Наявність регіонального метрополітного центру міжобласного значення – міста Львова. 5. Високий професійно-освітній та кваліфікаційний рівень економічно активного населення. 6. Потужний науковий потенціал, високий рівень освіченості населення, розвинута науково-освітня інфраструктура. 7. Розвинене підприємницьке середовище, високий рівень ділової активності, діяльність галузевих кластерів, а також інфраструктури підтримки підприємництва. 8. Висока інвестиційна привабливість регіону. Налагоджена системна робота із залучення та супроводу інвестицій та ефективна співпраця влади з бізнесом. 9. Високий рівень інтегрованості регіону у національний та світовий економічний простір. 10. Високий рівень диверсифікації економіки регіону. 11. Прискорений розвиток сфери послуг. Високий потенціал для створення креативного класу та розвитку креативних індустрій. Розвинений сектор інформаційно-комунікаційних технологій. 12. Позитивна динаміка та потенціал для розвитку відновлювальної енергетики 13. Розгалужена мережа закладів охорони здоров'я, високий кваліфікаційний рівень медичного персоналу 14. Наявність об'єктів спортивної інфраструктури міжнародного рівня. Наявний потенціал для розвитку професійного спорту та збільшення кількості осіб, охоплених фізкультурно-оздоровчою діяльністю. 15. Потужний туристично-рекреаційний потенціал регіону, наявність розвинутої інфраструктури готельно-ресторанного бізнесу. Висока концентрація рекреаційних ресурсів. 16. Наявність історичної спадщини, значної кількості історико-архітектурних пам'яток, у тому числі включених до світової спадщини ЮНЕСКО. 17. Активна співпраця з проєктами міжнародної технічної допомоги. Залученість до міжнародних та транскордонних проєктів. 18. Зростання рівня громадської активності. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Наявність внутрішньорегіонального дисбалансу розвитку економіки, дорожно-транспортної інфраструктури, соціальної сфери. 2. Негативні демографічні тенденції, зокрема через від'ємний природний приріст населення. 3. Високий рівень депопуляції сільського населення, зокрема у гірських та територіально віддалених від обласного центру районах. 4. Високий рівень зовнішньої міграції, зокрема серед молоді та осіб працездатного віку. 5. Нестача працівників робітничих спеціальностей, що зумовлено низьким рівнем оплати праці 6. Дисбаланси ринку праці, зумовлені невідповідністю професійної структури та кваліфікації випускників освітніх закладів потребам підприємств. 7. Висока енерговитратність виробництва, використання низькотехнологічних процесів та обладнання, низький рівень конкурентоспроможності продукції промислових підприємств 8. Імпортозалежність регіональної економіки та негативний торговельний баланс 9. Недостатній рівень інтегрованості науки та реального сектору економіки. 10. Обмеженість доступу до кредитних ресурсів для бізнесу та наявність нетарифних бар'єрів при експорті продукції місцевих товаровиробників. 11. Низький рівень обладнання житлового фонду у сільській місцевості водопроводом, каналізацією, опаленням, газом та гарячим водопостачанням. 12. Малий відсоток охоплення ОСББ житлового фонду. 13. Відносно низька природна продуктивність земельних ресурсів та їх забезпеченість в розрахунку на 1 фермера (особливо у гірських територіях). Низька доходність малих фермерських підприємств. 14. Невирішеність проблеми поводження з відходами. Порушення екологічної рівноваги на окремих територіях області. Відсутність або неналежний стан споруд з очищення комунальних та промислових стоків. 15. Низький рівень використання біомаси (в т.ч. відходів) 16. Неналежне утримання та недостатнє фінансування більшості об'єктів історико-архітектурної спадщини. 17. Гендерні дисбаланси в суспільному житті регіону
Можливості	Загрози
<ol style="list-style-type: none"> 1. Посилення євроінтеграційних процесів, в т.ч. зовнішньоекономічних зв'язків між Львівською областю та країнами-членами ЄС. Використання потенціалу транскордонного співробітництва. 2. Використання транзитно-транспортного потенціалу Львівщини за умов подальшого розвитку інфраструктури міжнародних пунктів пропуску, міжнародних транспортних магістралей, а також включення автошляхів області до міжнародних транспортних коридорів. 3. Успішне завершення адміністративно-територіальної реформи. 4. Зниження негативного сальдо торговельного балансу шляхом активізації експорторієнтованих та імпортозамінних виробництв, розширення ринків збуту продукції та послуг. 5. Зростання світового попиту на продукцію сільського господарства (зокрема екологічно чистої), харчової промисловості. 6. Наближення стандартів якості продукції, виробленої в регіоні, до міжнародних стандартів. 7. Підвищення інвестиційної привабливості України та покращення бізнес-клімату в регіоні. 8. Впровадження смарт-спеціалізації економіки регіону та стимулювання розвитку видів економічної діяльності в високою доданою вартістю. 9. Використання інформаційно-комунікаційних технологій для розвитку регіону. 10. Розвиток сфери прикладних наукових досліджень та впровадження інновацій в усі сектори економіки. 11. Популяризація Львова як освітнього центру, підвищення якості освітніх послуг, зростання у ВНЗ кількості студентів з інших регіонів України та іноземних студентів. 12. Підвищення енергоефективності виробництва, об'єктів житлово-комунальної та соціальної сфер. 13. Диверсифікація та нарощення потенціалу відновлювальної енергетики. 14. Збільшення видобутку вуглеводнів, а також освоєння сучасних методів виготовлення та транспортування енергоносіїв. 15. Розвиток ринкових відносин та кооперації на селі. 16. Фінансування великих державних інвестиційних проєктів в регіоні. 17. Зростання популярності Львівщини, як туристичної дестинації, на зовнішньому та внутрішньому ринках, розвиток курортів, ділового, сільського та медичного туризму. 18. Реалізація заходів з розвитку гірських територій, зокрема диверсифікація їх економіки, розвиток інфраструктури, розширення спектру туристичних послуг. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Погіршення макроекономічної/ демографічної ситуації, подальша тінзація економіки України. 2. Високі темпи депопуляції населення області та погіршення статеві-вікової структури за рахунок збільшення частки осіб післяпрацездатного віку. 3. Суттєве скорочення населення працездатного віку у короткостроковій перспективі (зокрема за рахунок трудової міграції) та посилення демографічного навантаження. 4. Низькі позиції України в рейтингу ведення бізнесу (Doing Business-2019) – 71 місце з-поміж 190 країн світу – можуть негативно вплинути на залучення інвестицій в економіку регіону. 5. Поглиблення спеціалізації області на виробництві товарів з низькою доданою вартістю може призвести до подальшої втрати конкурентоспроможності регіону. 6. Низький рівень інвестування в інноваційні процеси та дослідницьку діяльність підприємств, що виступатиме стримуючим фактором імплементації смарт-спеціалізації в економіці регіону. 7. Торгівельні обмеження для продукції вітчизняного виробництва з боку основних міжнародних партнерів. 8. Посилення регуляторного та фіскального тиску на підприємництво. 9. Зниження купівельної спроможності населення. 10. Посилення міграції та відтік трудових кадрів закордон, зокрема, найбільш високоосвічених та креативних, зумовлений низьким рівнем оплати праці в Україні в порівнянні з сусідніми країнами. 11. Суспільно-політична та економічна нестабільність у державі та на її кордонах. 12. Погіршення стану комунальної інфраструктури 13. Паводкові та карстові загрози й підтоплення територій. 14. Недосконалі механізми впровадження ринку землі. 15. Розширення ареалів депресивності на окремих територіях.

Як бачимо, Львівщина має багато переваг, включаючи вигідне економіко-географічне розташування на кордоні з ЄС, наявність прикордонних пунктів пропуску, розвинену транспортну мережу та міжнародний аеропорт імені Данила Галицького. Економіка регіону дуже диверсифікована. Можливі, такі як розширення процесів євроінтеграції, включаючи економічні та транскордонні зв'язки між Львівською областю та країнами-членами ЄС, розширення транскордонного співробітництва, використання транзитно-транспортного потенціалу області та залучення іноземних інвестицій у високотехнологічні сектори, підтримуватимуть ці сильні сторони. З особливим акцентом на харчовій промисловості економічна індустріалізація регіону досить висока. Область має прискорений розвиток сфери послуг, великий потенціал для створення креативного класу та розвиток креативних індустрій, а також розвинений сектор ІКТ.

Можливості, такі як залучення інвестиційного ресурсу та організація системної взаємодії учасників екосистеми залучення інвестицій, розширення галузевої спеціалізації малого та середнього підприємництва та впровадження смарт-спеціалізації економіки регіону, забезпечуватимуть підтримку цих переваг.

У світлі глобального розвитку ІТ-сектору та залучення іноземних інвестицій у високотехнологічні галузі Львівська область має значний науково-технічний потенціал і мережу наукових та освітніх установ. Львівщина має великий потенціал для розвитку туризму, зокрема курортного, сільського, ділового та медичного туризму. Наступні обставини сприяють цьому: велика кількість історичних, культурних і архітектурних пам'яток, які входять до світової спадщини ЮНЕСКО; велика кількість природних і рекреаційних ресурсів; відомі курорти та туристично-привабливі гірські території; розвинута інфраструктура готельного бізнесу у містах Львові та Трускавці; діяльність багатьох медичних установ, які прагнуть залучити пацієнтів із інших країн. Цей район має широкий спектр сільського господарства. Розвиток економічних зв'язків між Україною та ЄС може забезпечити підтримку можливостей розвитку органічного сільського господарства.

Підвищення привабливості України для інвестицій і покращення бізнес-клімату в регіоні сприятиме зростанню ділової активності, розширенню малого та середнього підприємництва та зменшенню тінізації підприємницької діяльності. Це також дозволить бізнесу використовувати більш технологічні процеси та обладнання.

Посилення міжнародної та міжрегіональної співпраці може допомогти консолідувати ресурси для вирішення важливих проблем і сприяти усуненню значних диспропорцій у розвитку територій і адміністративно-територіальних одиниць області. Децентралізація системи управління та розширення повноважень органів місцевого самоврядування дозволить територіальним громадам бути фінансово більш спроможними. Це призведе до покращення стану соціальної інфраструктури та зменшення диспропорцій у розвитку територій і адміністративно-територіальних одиниць області. Реалізація таких заходів може призвести до сповільнення темпів депопуляції сільського населення. Одним із потенційних напрямків розвитку регіону є зростання популярності Львівщини як туристичного місця.

Можливості, такі як інтенсивний розвиток туристично-рекреаційної галузі, зокрема курортів, а також розвиток державно-приватного партнерства, мають потенціал для покращення стану багатьох об'єктів історико-архітектурної спадщини. Розвиток сільського зеленого туризму та інвестування коштів «заробітчан» у місцевий бізнес підвищить доходи сільських домогосподарств.

Зменшення спеціалізації на виробництві товарів з низькою доданою вартістю може призвести до того, що компанії не будуть інвестувати в інновації та дослідження. Збільшення частки експорту зернових і металургії також узалежнює регіон від світового ринку сировинних товарів, що може мати значний вплив на економіку. Ризик подальшого «старіння» населення та поглиблення невідповідності між пропозицією та потребами на регіональному ринку праці, зокрема щодо браку кадрів робітничих професій, зумовлений негативними демографічними тенденціями, такими як скорочення населення, висока трудова міграція за кордон і підвищення демографічного навантаження. Розширення зон депресивності в одному регіоні підвищує ризик зростання рівня безробіття та якості життя населення, а також посилення трудової міграції до районів з більшою економічною активністю. Інтенсивне природокористування може загострити проблеми поводження з відходами, включаючи зберігання та переробку хімічних відходів для захисту рослин та інших небезпечних відходів, а також загострити локальні екологічні проблеми, такі як підтоплення та деградація земельних ресурсів. Це може негативно вплинути на туристичний потенціал регіону [13].

За результатами SWOT-аналізу, встановлено, що розвиток туризму та диверсифікація економіки є ключовими факторами для подальшого успіху Львівської області. Шляхи для цього включають активну міжнародну співпрацю, підтримку малих та середніх підприємств, інвестиції у інновації та підвищення якості життя місцевого населення через поліпшення соціальної інфраструктури.

У Львівській області спостерігаються численні переваги, такі як її стратегічне розташування на кордоні з ЄС, розвинена транспортна мережа та економічна диверсифікація. Місцева економіка підтримується різноманітними галузями, включаючи харчову промисловість, сферу послуг та ІКТ. За рахунок активного розвитку туризму та залучення інвестицій у високотехнологічні сектори, регіон має значний потенціал для подальшого зростання. Науково-технічний потенціал, розвинена мережа освітніх установ та історично-культурні пам'ятки сприяють привабливості області для туристів та інвесторів.

Однак існують загрози, такі як залежність від світових ринків сировини, демографічні проблеми та недоліки в інфраструктурі, які можуть обмежити розвиток регіону. Поглиблення диспропорцій у розвитку та екологічні проблеми також потенційно загрожують туристичному потенціалу області.

2.2. Основні проблеми, шляхи вдосконалення та перспективи туристичного потенціалу Львівщини

Львівська область завжди була і залишається центром туризму в Україні. Її історичні, культурні та природні багатства приваблюють туристів. Тим не менш, у світлі сучасних викликів, з якими стикається туризм в нашій країні та за її межами, в тому числі щодо його сталого розвитку, необхідно повністю переосмислити ситуацію та знайти нові методи та стандарти для створення стратегій сталого розвитку туризму.

Сьогодні розвиток та відновлення туризму в Львівській області стикається з рядом проблем, включаючи економічні, соціальні та екологічні аспекти. Туристичний потік був знижений через російсько-українську війну, який також перерозподілив ресурси та інвестиції, поставивши довгостроковий розвиток бізнесу під загрозу [2]. Зниження туристичного потоку в Львівській області є першою проблемою в процесі розробки стратегії сталого розвитку туризму. Це зниження сьогодні має складну причинну структуру через економічні, екологічні та безпекові причини Табл. 2.2.

Таблиця 2.

Причини зниження туристичного потоку до Львівської області як ключової проблем для в системі формування стратегії сталого розвитку туризму [2]

Причина	Сутність
Перцепція безпеки	Зниження туристичного потоку через ризики безпеки є безсумнівно найбільшою проблемою для стратегії сталого розвитку туристичної галузі. Наразі по всій країні оголошено військовий стан, і вся область майже щодня перебуває в стані повітряної тривоги. Усі ці елементи негативно впливають на рішення туристів, особливо іноземних, щодо відвідування регіону. Крім того, повне припинення авіарейсів призвело до зменшення кількості туристів, які відвідують Львівську область.
Економічна нестабільність	Цей фактор напрямку пов'язаний із військовим конфліктом, що зменшує попит на туристичні послуги. Через фінансову нестабільність люди можуть відкласти або скасувати поїздки. Цей елемент, безсумнівно, впливає на сталий розвиток туризму. Це проявляється у погіршення соціального та економічного благополуччя, припинення екологічних програм та інших негативних наслідків. Крім того, сьогодні спостерігається скорочення інвестицій у сталий туризм, що може призвести до погіршення туристичної інфраструктури та послуг.
Екологічні та структурні зміни	У результаті військового часу органи державної та місцевої адміністрації повинні переосмислити свої плани щодо сталого розвитку та екологічної діяльності, а іноді й припинити їх. Це може погіршити стан довкілля та зменшити привабливість регіону для туристів, які вважають себе екологічно свідомими. Крім того, не варто забувати про потенційні руйнування інфраструктури, які можуть статися в результаті прямих військових втручань або атак.

Розроблено авторами за джерелом [2]

Для активнішого розвитку туристичної галузі Львівщини необхідно: покращити інфраструктуру туризму; створити нові туристичні маршрути; розширити асортимент культурних, спортивних та інших заходів на міжнародному рівні; підвищити кваліфікацію туристичних кадрів; збільшити кількість іноземних туристів, які приносять більше доходів за меншу кількість відвідувань; і покращити маркетинг [1].

З 2022 року Львівщина активно працює над покращенням свого економічного потенціалу: туристична галузь Львівщини змінила свою діяльність, надаючи притулок жертвам війни. Продукти постачали торгові мережі та місцеві фермери, а Львівська ОВА утримувала рестораторів. Крім того, були організації, які отримали міжнародну фінансову допомогу. Розроблено понад 45 туристичних маршрутів, які охоплюють геологічні пам'ятки природи. Це унікальні природні утворення, які мають значне естетичне, культурне, пізнавальне та рекреаційне значення.

Географічне розташування Львівської області є перевагою, оскільки через неї проходять міжнародні шляхи, які з'єднують Україну з Польщею, Словаччиною, Угорщиною та Румунією. На північ від області розташовані Волинська височина, Мале Полісся та Подільська височина. Долина Дністра відділяє цю частину від Передкарпаття. На південному заході регіону знаходяться хребти Українських Карпат. На північ від області є ліси. У ньому є ідеальні умови для розвитку рекреаційного та сільського господарства. Львів також приваблює гостей неповторним поєднанням місцевого стилю життя та ділової активності. Не так давно туристи асоціювали подорож до Львівщини з містом Львовом, замками, горами та курортами.

Традиційно Львівщина мала найкращі туристичні перспективи в Україні. Розвиток системи санаторно-курортного лікування, туризму та відпочинку з пріоритетом для внутрішніх і іноземних туристів є можливим завдяки багатим природним ресурсам, історичній спадщині та багаторічному досвіду в сфері

відпочинку. Крім того, варто зазначити, що ця область входить до п'ятірки найбільш привабливих туристичних зон України.

Львівська область є чудовою базою для розвитку різноманітних видів туризму завдяки своїй унікальній історії, культурі, мистецтву, лікувальних, водних і ландшафтних ресурсів, традиціям і звичаям, а також вигідному географічному розташуванню. Оцінюючи туристичні можливості Львівщини, можна зробити висновок, що область має чудові умови для розвитку різноманітних видів туризму, включаючи культурно-пізнавальний, лікувально-оздоровчий, гірськолижний, природничо-пізнавальний, науково-освітній, релігійний, мисливський, сільський, екологічний, водний, етнічний, спортивний, діловий, відпочинково-розважальний, активний та екскурсійний [8].

У Стратегії розвитку Львівщини на 2021-2027 роки [13] зазначено, що Львівська область має унікальну історичну та культурну спадщину, можливості для мистецтва, лікувально-оздоровчі, водні та ландшафтні ресурси, а також унікальні традиції та звичаї. Це, разом із чудовим географічним розташуванням, є чудовою основою для розвитку різноманітних видів туризму та відпочинку. Львівська область займає одне з провідних місць у країні за багатством природних ресурсів: їхня частка в природно-ресурсному потенціалі України складає приблизно 5,4%. Лікувально-оздоровчі ресурси Львівської області виділяють її серед інших у державі. Львівщина пропонує різноманітні види відпочинку, такі як бальнеологія, природні ландшафти, ліси та водні ресурси.

Тим часом необхідно виконати наступні кроки, щоб повністю реалізувати туристичний потенціал Львівщини: децентралізація туристичних потоків і підвищення ефективності використання туристично-рекреаційних можливостей у районах області та сільській місцевості; подальший розвиток туристичної та рекреаційної інфраструктури; впорядкування та реконструкція пам'яток історико-архітектурної спадщини; облаштування існуючих і створення нових туристичних маршрутів; впровадження нових маршрутів для активного туризму; інфраструктура для залучення іноземних туристів; модернізація транспортної та дорожньої інфраструктури; надання високоякісного персоналу для секторів туризму, курортів і рекреації; збереження екологічної безпеки територій для розвитку рекреаційних підприємств; збільшення доступності регіону для інклюзивних туристів, тощо; забезпечити безпеку туристів.

На даний час, туризм у Львівській області переважно орієнтований на лікувально-оздоровчий і відпочинковий сектори. Хоча на Львівщині є багато колективних закладів розміщення, таких як готелі, мотелі, хостели, санаторії та інші, вони розташовані нерівномірно по всій області. У містах Львові та Трускавці їх найбільше. Тим часом багато туристичних закладів не відповідають стандартам якості. Незадовільне утримання історичних пам'яток є перешкодою для розвитку туристичної галузі. У Львівській області є багато фортифікаційних споруд, які майже повністю зруйновані. До них належать Поморянський замок у Золочівському районі, Старосільський замок у Пустомитівському районі, Бродівський замок у місті Броди, Добромільський замок у Старосамбірському районі та замок у Мурованому у Старосамбірському районі. Сьогодні майже немає конкретних результатів і реальних проектів відновлення замків. Спроби відновлення замків здійснюються різними меценатами та волонтерами.

Для розвитку туризму на Львівщині значною перешкодою є незадовільний стан доріг і шляхів до туристичних і курортних зон, недостатнє використання транспортних засобів для перевезення туристів і низька якість пасажирських перевезень. Автомобільні дороги, які з'єднують рекреаційні центри зі Львовом та адміністративні центри районів, потребують ремонту та реконструкції. Зростання туристичних потоків значною мірою залежить від того, наскільки легко і швидко можна подорожувати [13]

Незважаючи на те, що Львівська область має широкий спектр туристичних можливостей, її використання залишається низьким, а більшість туристичних продуктів є традиційними для регіону. У той же час сучасні клієнти вимагають продуктів туризму, які є інноваційними та творчими. З цієї причини дуже важливо створювати, впроваджувати та рекламувати нові високоякісні туристичні товари з елементами інноваційності. Щоб досягти цього мети, необхідно налагодити зв'язки між місцевими органами влади, підприємствами, установами освіти та культури, громадськими організаціями та центрами автентичної культури для створення та реалізації туристичного продукту.

Найбільш перспективними сучасними напрямками для розширення переліку туристичних продуктів Львівщини та покращення їх якості можуть бути: розробка продуктів для "інклюзивного" туриста та осіб пенсійного віку (зважаючи на тенденцію зростання їх частки у демографічній структурі розвинених країн); розвиток та покращення якості сільського зеленого туризму; розвиток замкового туризму. Королівські замки та багаті двори стали музеями та історичними пам'ятками. У Європі організація весільних та інших урочистих церемоній є важливим і дедалі популярнішим видом замкового туризму. На Львівщині це неможливо через поганий стан замків, відновлення яких вимагає значних інвестицій.

Розвиток медичного та оздоровчого туризму, створення нових маршрутів для велосипедного, водного, гірськолижного та пішого туризму, а також розвиток ділового туризму, частка якого на Львівщині складає менше 1%, тоді як у світі він становить майже 20%. Хоча розвиток цього сегменту туристичного ринку потребує значних капіталовкладень, його економічний ефект скоротиться. Просування туристичних дестинацій і туристичних товарів Львівщини має вирішальне значення для залучення туристів як з України, так і з інших країн. У цьому контексті важливо продовжувати просування Львівщини як

туристичний регіон, розповсюджуючи інформацію про туристичні можливості регіону в авторитетних туристичних ЗМІ та провідних медіа-каналах; брати участь у виставках і презентаціях; застосовування нових цифрових каналів просування й продажу туристичних послуг (туристичні сайти, соціальні мережі, мобільні додатки тощо).

Загалом, Стратегія розвитку туризму Львівщини, запропонована ЛОДА, спрямована на розширення туристичної бази регіону і підвищення привабливості для відвідувачів. Це передбачає розвиток інноваційних туристичних продуктів, відновлення і розвиток історичних об'єктів, покращення інфраструктури та просування регіону на міжнародному ринку. Основні напрямки включають інклюзивний туризм, сільський зелений туризм, розвиток медичного та оздоровчого туризму, а також активний відпочинок. Ключові завдання полягають у встановленні партнерських зв'язків між різними галузями та просуванні Львівщини як привабливого туристичного напрямку. Загалом, розвиток туризму на Львівщині є ключовим для її економічного зростання та підвищення життєвого рівня мешканців. Шляхи досягнення цієї мети включають удосконалення інфраструктури, підвищення кваліфікації працівників галузі та створення сприятливого інвестиційного клімату.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Львівщина є стратегічно важливим культурним, політичним та економічним регіоном України, який також є найбільшим туристично-відпочивальним та курортним регіоном на заході країни. Природні ресурси, історично-культурна спадщина та вигідне географічне розташування у центрі Європи, спільно з багаторічним досвідом у сфері туризму та відпочинку, створюють сприятливі умови для пріоритетного розвитку туристичної індустрії, санаторно-курортного лікування, оздоровлення та відпочинку для вітчизняних та іноземних туристів. Природні рекреаційні ресурси Львівської області представлені лікувальними водами, грязями, озокеритом, кліматичними, водними та лісовими ресурсами.

Отже, Львівська область має великий потенціал для розвитку туризму та диверсифікації економіки. SWOT-аналіз підтверджує, що ці напрями є ключовими для подальшого успіху регіону. Зокрема, стратегія розвитку туризму, спрямована на створення нових інноваційних продуктів та покращення інфраструктури. Однак, існують загрози, такі як залежність від зовнішніх ринків та екологічні проблеми, які потребують уваги та стратегічного планування для їх вирішення. В цілому, розвиток туризму на Львівщині вимагає комплексного підходу та співпраці всіх зацікавлених сторін: місцевих влад, бізнесу, громадських організацій та міжнародних партнерів для досягнення успіху і підвищення якості життя місцевого населення. Застосування стратегічних заходів, таких як створення мережі туристично-інформаційних центрів, участь у виставках та заходах, активна рекламна кампанія та розвиток сільського зеленого туризму, допоможе максимізувати туристичний потенціал регіону. Тільки спільними зусиллями можна забезпечити сталий та успішний розвиток туризму на Львівщині.

Таким чином, Львівська область має всі передумови стати одним із найпривабливіших туристичних напрямків не лише в Україні, але й у всій Центральній-Східній Європі. Важливо лише зосередитися на стратегічних напрямках розвитку, вирішувати існуючі проблеми та максимально використовувати усі можливості, які надає регіон.

Література

1. Бойко Д.О. ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ ТУРИСТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЛЬВІВЩИНИ / с. 417. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://ena.lpnu.ua:8443/server/api/core/bitstreams/6d7b2d4f-21f9-46ca-8010-d51f2a7d6589/content>
2. Брич В., Галиш Н. Сталий розвиток туристичної індустрії: екологічний та статистичний вимір. Економічний аналіз. 2020. Том 30. № 4. С. 23-30.
3. Від Ужогоцького перевалу до гори Пікуй: на Львівщині ознакують новий маршрут для туристів — Суспільне Львів (suspilne.media) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://suspilne.media/lviv/719138-vid-uzockogo-perevalu-do-gori-pikuj-na-lvivsini-planuut-oznakuvati-novij-turistichnij-marsrut/>
4. Львів видав перший в Україні добровільний локальний Огляд про досягнення Цілей сталого розвитку (decentralization.ua) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://decentralization.ua/news/16790>
5. Львівська обласна рада. Львівська обласна державна адміністрація. Програма розвитку туризму та курортів у львівській області на 2021 – 2025 роки. Львів – 2021. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://old.loda.gov.ua/upload/users_files/32/upload/Programa%20rozvYtku%20turYzmu%20u%20L_vivs_kiy%20oblasti%20na%202021-2025%20rokY.pdf
6. Новини Львів: Нові 73 територіальні громади та сім районів Львівщини нанесли на карту (dailylviv.com) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://dailylviv.com/news/sytuatsiyi-i-pryhody/novi-73-terhromady-ta-sim-raioniv-lvivshchyny-nanesly-na-kartu-92219>
7. Офіційний сайт ЛОДА [Електронний ресурс] – Режим доступу: Львівська обласна військова (державна) адміністрація (loda.gov.ua)

8. Павліш Л.В. ЛЬВІВЩИНА ЯК ПЕРСПЕКТИВНИЙ РЕГІОН УКРАЇНИ ДЛЯ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ ТА РЕКРЕАЦІЇ. Торгівля, комерція, підприємництво. 2013. Вип.15. С.124-128.
9. Паньків Н. Є., Лущик М. В., Роїк О. Р. Туристично-рекреаційні ресурси Львівської області: сучасний стан та перспективи використання для сталого розвитку туризму [Текст] / монографія / Паньків Н. Є., Лущик М. В., Роїк О. Р. - Львів : Ліга-Прес, 2018. – 150 с.
10. Портал місцевої статистики Львівщини [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://stat.loda.gov.ua/>
11. Пропозиції до концепції Стратегії сталого розвитку Львівської області до 2030 р. [Електронний ресурс] - Режим доступу: [Lviv_concept_final.pdf](http://cbsa.org.ua/Lviv_concept_final.pdf) (cbsa.org.ua).
12. Роїк О.Р., Лущик М.В. Стратегічні напрями сталого розвитку туризму у львівській області з урахуванням сучасного стану. Економіка та суспільство. 2018. вип.17. с.158-164. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://economyandsociety.in.ua/journals/17_ukr/23.pdf
13. СТРАТЕГІЯ розвитку Львівської області на період 2021-2027 років. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://loda.gov.ua/documents/49999>
14. Terebukh A. A., Pankiv N. Ye., Roik O. R., Lushchik M. V., Moskvyyak Ya. Ye. The organization of tourism during the war period: resources and their evaluation: a monograph for students of specialty 242 “Tourism” of the Viacheslav Chornovil Institute of Sustainable Development of Lviv Polytechnic National University. – Lviv – Drohobych: Posvit, 2022. – 400 p.

References

1. Boiko D.O. Shliakhy pokrashchennia vykorystannia TURYSTYNOHO potentsialu lvivshchyny / s. 417. [Elektronnyi resurs] – Rezhym dostupu: <https://ena.lpnu.ua:8443/server/api/core/bitstreams/6d7b2d4f-21f9-46ca-8010-d51f2a7d6589/content>
2. Brych V., Halysh N. Stalyi rozvytok turystychnoi industrii: ekolohichnyi ta statystychnyi vymir. Ekonomichnyi analiz. 2020. Tom 30. № 4. S. 23-30.
3. Vid Uzhotskoho perevalu do hory Pikui: na Lvivshchyni oznakuiut novyi marshrut dlia turystiv — Cuspilne Lviv (suspilne.media) [Elektronnyi resurs] – Rezhym dostupu: <https://suspilne.media/lviv/719138-vid-uzockogo-perevalu-do-gori-pikuj-na-lvivsini-planuut-oznakuvati-novij-turistichnij-marsrut/>
4. Lviv vydav pershyi v Ukraini dobrovilnyi lokalnyi Ohliad pro dosiahnennia Tsilei staloho rozvytku (decentralization.ua) [Elektronnyi resurs] – Rezhym dostupu: <https://decentralization.ua/news/16790>
5. Lvivska oblasna rada. Lvivska oblasna derzhavna administratsiia. Prohrama rozvytku turyzmu ta kurortiv u Lvivskii oblasti na 2021 – 2025 roky. Lviv – 2021. [Elektronnyi resurs] – Rezhym dostupu: https://old.loda.gov.ua/upload/users_files/32/upload/Programa%20rozvYtku%20turYzmu%20u%20L_vivs_kiy%20oblasti%20na%202021-2025%20rokY.pdf.
6. Novyny Lviv: Novi 73 terhromady ta sim raioniv Lvivshchyny nanesly na kartu (dailylviv.com) [Elektronnyi resurs] – Rezhym dostupu: <https://dailylviv.com/news/sytuatsiyi-i-pryhody/novi-73-terhromady-ta-sim-raioniv-lvivshchyny-nanesly-na-kartu-92219>
7. Ofitsiynyi sait LODA [Elektronnyi resurs] – Rezhym dostupu: [Lvivska oblasna viiskova \(derzhavna\) administratsiia \(loda.gov.ua\)](http://loda.gov.ua)
8. Pavlish L.V. LVIVSHCHYNA YaK PERSPEKTYVNYI REHION UKRAINY DLIa ROZVYTKU TURYZMU TA REKREATsII. Torhivlia, komertsii, pidpriemnytstvo. 2013. Vyp.15. S.124-128.
9. Pankiv N. Ye., Lushchik M. V., Roik O. R. Turystychno-rekreatsiini resursy Lvivskoi oblasti: suchasnyi stan ta perspektyvy vykorystannia dlia staloho rozvytku turyzmu [Tekst] / monohrafiia / Pankiv N. Ye., Lushchik M. V., Roik O. R. - Lviv : Liha-Pris, 2018. – 150 s.
10. Portal mistsevoi statystyky Lvivshchyny [Elektronnyi resurs] – Rezhym dostupu: <https://stat.loda.gov.ua/>
11. Propozytsii do kontseptsii Stratehii staloho rozvytku Lvivskoi oblasti do 2030 r. [Elektronnyi resurs] - Rezhym dostupu: [Lviv_concept_final.pdf](http://cbsa.org.ua/Lviv_concept_final.pdf) (cbsa.org.ua).
12. Roik O.R., Lushchik M.V. Stratehichni napriamy staloho rozvytku turyzmu u Lvivskii oblasti z urakhuvanniam suchasnoho stanu. Ekonomika ta suspilstvo. 2018. vyp.17. c.158-164. [Elektronnyi resurs] – Rezhym dostupu: http://economyandsociety.in.ua/journals/17_ukr/23.pdf
13. STRATEHIIa rozvytku Lvivskoi oblasti na period 2021-2027 rokov. [Elektronnyi resurs] – Rezhym dostupu: <https://loda.gov.ua/documents/49999>
14. Terebukh A. A., Pankiv N. Ye., Roik O. R., Lushchik M. V., Moskvyyak Ya. Ye. The organization of tourism during the war period: resources and their evaluation: a monograph for students of specialty 242 “Tourism” of the Viacheslav Chornovil Institute of Sustainable Development of Lviv Polytechnic National University. – Lviv – Drohobych: Posvit, 2022. – 400 p.